

OSMO TIILILÄN TEOLOGIAA XIV

Väinö Hotti

Teh.VHn

(nettikuva)

TIMO JUNKKAALA

Tietoja

Kuvaus

Timo Junkkaala on teologian tohtori ja Helsingin yliopiston dosentti kirkkohistorian alalla. Hän jäi eläkkeelle Suomen Raamattuopiston toiminnanjohtajan tehtävästä 1.5.2015, mutta toimii yhä Perusta-lehden päätoimittajana. [Wikipedia](#)

Synty: 22. lokakuuta 1948 (ikä 75 vuotta), [Helsinki](#)

Kirjat: [Osmo Tiililä-- protestantti](#), [Oikein väärin ymmärretty Luther](#),

(nettikuva)

OSMO TIILILÄ

Tietoja

Kuvaus

Osmo Antero Tiililä toimi Helsingin yliopiston dogmatiikan professorina 1939–1967. Hän oli paitsi professori ja tutkija myös tuottelias kirjoittaja ja suosittu kristillinen puhuja, joka kokosi suuret kuulijajoukot. Hänen kiinnostuksensa tutkijana suuntautui erityisesti herätysliikkeisiin. [Wikipedia](#)

Synty: 3. maaliskuuta 1904, [Tampere](#)

Kuoli: 16. joulukuuta, 1972, [Helsinki](#)

Kirjat: [Elämäni ja kirjani](#), [Syvällä kulkee väkevä virta: valitut runot](#), [Antti J. Pietilä: kiistelty kirkonmies](#)

Timo Junkkaala, Osmo Tiililä - protestantti (PerusSanoma Oy 2004, s.828).

Ystävyyssuhteet koetteilla

Eelis Gulin

(nettikuva)

EELIS GULIN

Tietoja

Kuvaus Eelis Gideon Gulin oli Helsingin yliopiston Uuden testamentin eksegetiikan professori 1933–1945 ja Tampereen hiippakunnan piispa 1945–1966. Gulinin erityisiä toimialoja olivat kristillinen ylioppilas- ja nuorisotyö sekä ekumeenisten suhteiden solmiminen ja ylläpito. [Wikipedia](#)

Synty: 29. joulukuuta 1893, Mikkeli

Kuoli: 4. elokuuta 1975, Helsinki

”Kirjeessään Gulinille Tiililä arvosteli tämän käsitystä Raamatun alkukertomuksista. Gulin oli vedonnut Tiililän Systemaattiseen teologiaan omien käsitystensä tueksi, **mistä Tiililä oli pahastunut**. Tiililä sanoi, **ettei hän yhdy Gulinin raamatuntulkintaan**, jonka mukaan alkukertomukset ovat symbolisia ja niitä saa tulkita miten haluaa. Hän oli eri mieltä myös siitä, että pitkä kehitys sellaisenaan olisi Jumalan luomistyötä ja että ihminen **vähitellen tuli ihmiseksi**. ... Tiililän mukaan Gulinin ongelma oli, että hän puhui eri tavoin eri yhteyksissä, **aina kuulijoiden mukaan**” (556-557).

Martti Simojoki

(nettikuva)

MARTTI SIMOJOKI

Tietoja

Kuvaus

Martti Ilmari Simojoki oli suomalainen piispa. Hän oli Turun ja Suomen arkkipiispana vuosina 1964–1978. [Wikipedia](#)

Syntyi: 17. syyskuuta 1908, [Uusikaupunki](#)

Kuoli: 25. huhtikuuta 1999, [Helsinki](#)

Lapset: (3) Pentti, Leena ja Jaakko

Puoliso: [Aune Marjatta Castrén](#) (v. 1936–1986)

Kirjat: [Päivän sana: luettavaa vuoden jokaiselle päivälle](#),

”Kesäkuussa 1959 Tiililä onnitteli Simojokea Helsingin piispanvaalin johdosta. Samalla hän kirjoitti, että odottaa piispalta **"kurinpitoa niiden veljien kohdalla, jotka nykyisin hämmentävät opin ja elämän"**. Tiililä muistutti siitä, että Seurakuntaopistokin kuuluu Helsingin hiippakuntaan. Tiililä halusi näin ilmaista, että hänen mielestään **Järvenpään opisto olisi tarvinnut piispallista ojennusta**. Simojoki arvioi myöhemmin, että Tiililä piti pahana sitä, että Simojoki tuli piispaksi Helsinkiin. Suoraan Tiililä ei sitä koskaan sanonut, mutta Simojolle jäi sellainen tuntu. Simojoki olisi-kin mielellään jäänyt Mikkeliin, mutta mm. Paavo Virkkunen pyysi häntä suostumaan ehdokkaaksi Helsinkiin. **Yhtenä syynä oli se, että jotkut pelkäsivät Tiililän muuten tulevan valituksi**. Simojokin piti mahdollisena, että Tiililä olisi valittu, jos hän itse olisi kieltäytynyt” (560).

Mikko Juva

(nettikuva)

MIKKO JUVA

Tietoja

Kuvaus

Mikko Einar Juva oli Suomen evankelis-luterilaisen kirkon arkkipiispa ja yliopistomies, oppiarvoltaan teologian ja filosofian tohtori. Hän loi poikkeuksellisen laaja-alaisen uran sekä yliopiston ja kirkon että valtakunnanpolitiikan palveluksessa. [Wikipedia](#)

Syntyi: 22. marraskuuta 1918, [Kokkola](#)

Kuoli: 1. tammikuuta 2004, [Turku](#)

Lapset: [Kersti Juva](#), [Simo Juva](#)

Puoliso: [Riitta Juva](#) (v. 1946–1990)

Vanhemmat: [Einar W. Juva](#), [Lempi Kaila](#)

Kirjat: [Mies etsi vapautta: L. P. Tapanisen elämä](#), [LISÄÄ](#)

Koulutus: [Helsingin yliopisto](#) (1955), [Turun yliopisto](#) (1950)

*”Tiililä sanoi, nyt joutuvansa kirjoittamaan Juvaa vastaan, koska **piti tämän ohjelmaa vaarallisena**. Tiililä ei pitänyt oikeana yhteyden tavoittelua ”miloin mihinkin nykyisen jumalattomuusliikkeen haaraan”. Hän kysyi, miksi Juva syrjäytti raamatunselityksessä metafysiikan ja **miksi ”saamme jatkuvasti odottaa selvää sanaa herätyskristillisyyden puolesta**”. Tiililä sanoi pitävänsä Juvan päämäärää voittaa sivistyneistö kristinuskolle arvokkaana, mutta **ei uskonut mitään merkittävää saavutettavan muuta tietä kuin yksityisten ihmisten uudestisyntymisen kautta**” (561).*

*”Kirje osoitti, miten kipeästi Tiililään olivat koskeneet ristiriidat ja välien katkeaminen entisiin ystäviin. **Yhteisen rintaman hajoaminen oli hänen elämänsä suuri tragedia**” (561).*

*”Juva totesi...Hän **oli kokenut selväpiirteisen kääntymyksen**, mutta vähitellen eräät piirteet suomalaisessa jumalaluusopissa eli Johansson-Pietilä-Tiililä linjassa, kuten Juva sitä kutsui, **alkoivat herättää hänessä vastustusta**. Juva sanoi, ettei hän voinut tyytyä Tiililän raamattunäkemykseen, jota hän piti **kompromissin yrityksenä sanainspiraation ja historiallisen raamatuntulkinnan välillä**. Toinen seikka oli Tiililän tapa pyrkiä esittämään pietistis-luterilainen traditio kaikelle teologialle **normatiiviseksi**. Juva oli kansainvälisissä yhteyksissä havainnut, että suomalainen pietistinen traditio edusti suppeaa partikularismia Kristuksen kirkon koko perinnössä. Avainkohdaksi uuden teologisen näkemyksen kehitykselle oli Juvalla muodostunut **hänen ekumeenisessa liikkeessä löytämänsä uudenlainen kirkon ja maailman suhde**. Sen mukaan kirkko ei ollut itseään*

vaan maailmaa varten... Juva sanoi liikkuneensa Niinivaaran ja Siiralan seurassa, koska heidän kanssaan saattoi keskustella teologiasta ja olla eri mieltä, ilman että erimielisyys tajutaan perkeleen työksi” (561-562).

*”Syksyllä 1958 Juva kirjoitti Tiililälle uudelleen... Juva vakuutti, että **Tiililä on aina merkinnyt hänelle paljon ja merkitsi yhä.** Hän ei koskaan pitänyt yhdentekeväenä sitä, mitä Tiililä sanoi. Nyt Juva halusi kuitenkin itsenäisesti valita tiensä. ”Eräs vaihe itsenäistymistäni on kuitenkin, että **minun on oltava riippumaton myös Sinusta.**”... ”Kyllähän Sinä sen ymmärrät, että minun täytyy kulkea omaa tietäni...” (562-563).*

*”Tiililän läheisimmän työtoverin Yrjö J.E. Alasen jääminen sairauslomalle 1958 merkitsi Tiililälle **entistä suurempaa yksinäisyyttä.** Keitä Tiililän lähipiiriin jäi entisten ystävien kadotessa? Seppo A. Teinosen vastaus oli, **ettei ketään.** Teinonen sanoi, että Tiililä oli **täysin yksinäinen** ja oli ollut sitä jo ennen Alasen sairastumistakin” (563).*

Olavi Kares

(nettikuva)

OLAVI KARES

24.3.1903 – 6.10-1988

*Tiililä mainitsi kirjeessään Juvalle, että hän etsi yhteyttä siellä, **missä suurista perusteista ollaan yhtä mieltä.** Näillä hän tarkoitti herätysliikkeitä. Tiililän toiveet olivat kohdistuneet erityisesti herätysliikkeistä vaikutusvaltaisimpaan, herännäisyyteen, mutta vuosikymmenen lopulla **Tiililä alkoi epäillä, tulisiko yhteistyöstä heidän kanssaan sittenkään mitään.** Karesen kriittinen kannanotto Niinivaaran synodaalikirjaan sai Tiililän kir-*

Kaarlo Olavi Kares oli suomalainen piispa. Hän toimi Kuopion hiippakunnan piispana vuosina 1962–1974. [Wikipedia](#)

Kuoli: [Turku](#)

Vanhemmat: [K. R. Kares](#)

Kirjat: [Värikäs elämän kausi: muistelmia vuosilta 1953-1974](#), LISÄÄ

Lapset: Leena

Elokuvat: [Körttiläiset](#)

joittamaan: "Nyt vasta olen rauhallisella mielellä kirkkomme puolesta, kun Sinä sanoit sanasi, joista selvästi näkyy, **etteivät ainakaan kaikki heränneet ole Niinivaaran mukana.**" Keväällä 1953 Tiililä totesi Karekselle, että oli pettynyt monien heränneiden veljien kannanottoihin, mutta ei Kareksen. Erityisesti Tiililää ilahdutti se, että Kares oli allekirjoittanut Kautiaisissa pidetyn pappeinkokouksen julkilausuman. Tiililä onnitteli Karesta tämän saatua keväällä 1956 enimmäkseen äänien Lapuan piispanvaalissa. Kun Kekkonen nimitti tehtävään kuitenkin **Eero Lehtisen**, Tiililä kirjoitti olevansa **sairas masennuksesta**. Toisaalta hän lohdutti Karesta toteamalla, että asiat ovat lopulta korkeammassa käsissä kuin Kekkonen. "**Kirkko vedetään maallisten vallanpitäjien mielivaltaan.** Piispaksi tulee liian kokematon mies" (563-564).

"Vähän myöhemmin Tiililä kiitteli Kareksen kirjoituksesta Kotimaassa ja totesi: "**Olemme kait varsin yksinäisiä korppeja tällä vauhdikkaalla liberaalismin ajalla**" ja kertoi keväällä 1958 tuntevansa itsensä **vuosi vuodelta yhä yksinäisemmäksi**. Hän sanoi kokeneensa jo parinkymmenen vuoden ajan monenlaista hyljeksimistä. "**Olen kuin itikka kylmällä hangella**", kirjoitti Tiililä ja viittasi Alasen sairastumisen aiheuttamaan yksinäisyyteen" (564).

"Tiililä varoi pitkään herännäisyyden julkista arvostelemista, mutta syksyllä hän ilmaisi Olavi Kareksen Päiväkirjaa arvioidessaan, että ei vain Kareksen vaan myös Martti Simojoen ja Osmo Alajan viimeisten kirjojen äärellä hän oli miettinyt **herännäisyyden uutta avaruutta**. Tiililän mukaan oli tultu pitkä matka Niilo Kustaa Malmbergin ja Jonas Laguksen "**keskittyneestä evankelioimisesta**" Simojoen laajoihin näköaloihin kirkosta, **ekumeenisuudesta ja sosiaalisesta tehtävästä**. Tiililä kysyi, kuinka tältä uudelta pohjalta enää saattoi löytää samaa herännäisyyttä kuin aiemmin ja oliko se tarkoitukseen. **Tiililän toivo herännäisyyden saamisesta yhteiseen rintamaan alkoi kadota**" (564).

- Tämä osoittaa, kuinka Tiililän sormi oli "ajan valtimolla". Samalla se kuitenkin myös osoittaa, että hänellä oli elävä ja tuore yhteys Jumalan saanaan, jonka pohjalta hän jatkuvasti **tarkasti omaa kulkutietään ja pelasi ajan virtauksia**. Tiililä tajusi ja tiedosti tehtävänsä; se oli vartijan

tehtävä. Hän tunsu Hyvän Paimenen äänen ja erotti sen monista aikansa houkuttelevista seireenien lauluista. (VH:n huom.).

Urho Muroma

(nettikuva)

URHO MUROMA

10.5.1890 -25.6.1966

Tietoja

Kuvaus

Urho Rafael Muroma oli suomalainen herätysliikejohtaja, Suomen Raamattuopiston perustaja ja rovasti. Muroman isä Emil Murén oli tunnettu evankeliseen liikkeeseen lukeutunut pappi. Perhe asui Helsingissä. Muroma valmistui ylioppilaaksi Helsingin Suomalaisesta Yhteiskoulusta vuonna 1909. [Wikipedia](#)

Syntyi: [Helsinki](#)

Kuoli: 25. kesäkuuta 1966, [Helsinki](#)

Kirjat: [Oi jospa olisit palava](#), [Sanoma suuresta ilosta](#)

*Tiililän maininta niistä, joiden kanssa ollaan suurista periaatteista yhtä mieltä, tarkoitti 1950-luvun lopussa lähinnä **Urho Muromaa ja hänen ympärilleen muodostunutta hengellistä liikettä**. Tiililän arvostus Urho Muromaa kohtaan säilyi 1950-luvulla ennallaan ja saattoi kasvaakin, kun hän näki Herää Valvomaan - lehden tilaajamäärän ja Muroman perustaman järjestön kasvavan ja kun hän sai tämän johtamasta liikkeestä uskollisimmat tukijat yrittäessään koota herätysliikerintamaa. "Muromalla on oma-laatuinen asema kirkossamme", kirjoitti Tiililä arvostellessaan erään Muroman kirjan. "Hänen elämäntyönsä yhtenä näkyvänä tuloksena on nelisenkymmentä tuhatta Herää Valvomaan - lehden tilaajaa." "**Hän lyö oikealle ja vasemmalle eikä kuitenkaan jää yksinäiseksi**. Hänen sanaansa kuunnellaan sekä hyvin kirkollisissa piireissä että vapaakirkollisissa. Luulisin, että Muromalla on suuremmat mahdollisuudet kuin kellään toisella kirkkomme papilla **oikaista vapaakirkollisten ja lahkolaisten erehdyksiä** ja että hän tässä suhteessa jo onkin tehnyt tunnustusta ansaitsevaa työtä... Tiililä totesi **pitävänsä Muromaa "yhtenä kirkkomme kaikkein merkittävimmistä henkilöistä tällä vuosisadalla"** (564-565).*

*"Vaikka Tiililä ei pitänyt Muroman kastekäsitystä luterilaisena, hän tote- si, että Muroma oli "**kirkon ehkä voimakkain ase lahkoja vastaan**, ja toi- saalta ovat eräät lahkot saattaneet nimenomaan viitata häneen **omaksi***

puolustukseen". Muroma ei sopeudu kaavoihin, vaan "kulkee suoraskäisenä läpi ristiaallokkojen" (565).

*"Tiililä arvosti sitä, että **Muroma oli lukenut paljon ja että hänellä oli vahva henkilökohtainen vakaumus...** Tiililä myönsi, että "siellä missä Muroma liikkuu, räiskyy ja paukkuu", ja että tällaisella asenteella on vaaransa. Mutta kun siihen kuuluu "harvinaisen suuri selvyys olennaisen oivaltamisessa, arvostelijain olisi syytä käydä varovaisiksi". Tiililä kertoi esimerkin Muroman sattuvista sanonnoista: "**Ei kuoleman organisomisella mihinkään päästä**". Tällä hän lienee tarkoittanut sitä, että **uskosta osattomia ei kannata aktivoida ja organisoida toimimaan seurakuntatyössä**" (565).*

*"Tiililä kirjoitti 1950-luvulla, että **harvan vaikutus kirkkokansaansa oli viime vuosikymmeninä ollut niin suuri kuin Muroman.**" Muroma on ollut ehjästi sitä, mihin Herra hänet kutsui ja lähetti." Tiililän mukaan Muroma oli nähnyt harvinaisen selvästi, mistä kirkkomme ajankohtaisissa asioissa on kysymys. Muromalle oli hänen mukaansa ominaista "kyky johtaa asiat tärkeihin perusnäkökohtiin" sekä "**eräänlainen suvereeni iskuvalmius**". Raamatun kielikuvaa käyttäen Tiililä sanoi Muroman asettuneen muurinaukkoon - ja sellaiseen, johon on satanut ammuksia. "On niitä satanut sieltä takaisinkin, satanut jopa räikeästi", totesi Tiililä" (565).*

*"Esitellessään Muroman seuraavan kirjan, Lohdutuksen Jumala, Tiililä sanoi, että kirja kuuluu vanhojen, paljon käytettyjen rukouskirjojen sarjaan. Kirja on "sairasvuoteella syntynyt ja sairausvuoteelle tarkoitettu". Se oli Tiililän mukaan **klassista sielunhoitoa**, jossa ei tavoitella hienouksia, vaan puhutaan pääasioista hengellisellä viisaudella. "Ja mikä tärkeintä: tässä on alati esillä juuri se iäisyystausta, **joka vasta erottaa sielunhoidon sielunterapiasta.**" Jälleen Tiililä toisti ajatuksen, että **Muroman teologinen asiantuntemus on hyvin huomattava.** Hän halusi sanoa tämän "niin kauan kuin paljon parjattu taistelija vielä on keskellämme" (566).*

*"Tiililä siis arvosti Muromaa, **mutta mitään kovin läheisiä ystäviä he eivät olleet.** Kumpikin kärsi ajoittain masennuksesta ja he olivat ilmeisesti **molemmat varsin yksinäisiä.** Heitä yhdisti **kirkkotaistelu**" (566).*